

Viola pedata

Foto: Harrie de Vries

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Viola* is afkomstig uit het Latijn en betekent 'violet', verwijzend naar de paarse kleur van de bloemen die in veel soorten van dit geslacht voorkomt. De soortaanduiding *pedata* is eveneens Latijn en betekent 'van een voet voorzien' of 'voetvormig'. Dit slaat op de karakteristieke en diep ingesneden bladeren van de plant, die doen denken aan de poot van een vogel. De algemene Engelse naam is dan ook Bird's-foot Violet.

Taxonomie

Viola pedata is een stengelloze (*acaulescent*) overblijvende, kruidachtige vaste plant die tot de Viooltjesfamilie behoort. Ze wordt beschouwd als een van de meest onderscheidende viooltjes vanwege haar diep gelobde bladeren en de grote, vaak tweekleurige bloemen. De taxonomische indeling is als volgt:

- Rijk: Plantae
- Orde: Malpighiales
- Familie: Violaceae (Viooltjesfamilie)
- Geslacht: *Viola*
- Sectie: *Nosphenium*
- Ondersectie: *Pedatae*
- Soort: *V. pedata*

Synoniemen

De soort *Viola pedata* L. is de geaccepteerde botanische naam. Hoewel er in het verleden enkele namen zijn gebruikt die synoniem zijn aan de variëteiten, worden deze nu meestal beschouwd als infra-specifieke taxa. Een voorbeeld is *Viola pedata* var. *lineariloba*, wat een synoniem is voor de bicolore vorm.

Variëteiten en cultivars

Viola pedata is een wilde soort uit Noord-Amerika en wordt doorgaans in twee hoofdvariëteiten onderverdeeld, die voornamelijk verschillen in bloemkleur en bladlobben:

- *V. pedata* var. *pedata*: De uniforme vorm, waarbij alle vijf de bloembladen een effen lila-blauwe tot dieppaarse kleur hebben.
- *V. pedata* var. *bicolor* (foto; ook wel eens *V. pedata* forma *bicolor* genoemd): De tweekleurige of 'pansy-achtige' vorm, waarbij de twee bovenste bloembladen donkerpaars of bijna paars-zwart zijn en de drie onderste bloembladen een lichtere lila-blauwe tint hebben.

Er zijn, afgezien van deze natuurlijke variëteiten, geen bekende cultivars met fantasienamen ('cultivars') die op grote schaal in de tuinhandel worden verkocht. De plant wordt meestal als soort of als een van de variëteiten aangeboden voor rotstuinen of wilde tuinen.

Familie

Viola pedata is een lid van de Violaceae, de Viooltjesfamilie. Dit is een grote familie van bloeiende planten die opvalt door haar asymmetrische bloemen, waarbij één van de vijf bloembladen een spoor vormt.

Hoogte

Dit viooltje is een lage, compacte plant die typisch een hoogte bereikt van slechts 7 tot 15 centimeter (0,25 tot 0,5 voet). De bladeren en bloemstelen komen direct op uit een dikke, verticale wortelstok (*rhizoom*).

Bloemkleur

De bloemkleur is variabel en kan uniform lila-blauw tot dieppaars zijn, of tweekleurig, waarbij de twee bovenste bloembladen donkerder zijn. Een opvallend kenmerk is de oranje-gele kegel die de meeldraden vormen in het centrum van de bloem, waardoor het een van de mooiste viooltjes wordt genoemd.

Bladkleur

De bladeren van *V. pedata* zijn middengroen en komen direct op uit de basis van de plant. Ze zijn diep en handvormig (*palmately*) gelobd in 3 tot 9 smalle, lineaire tot lancetvormige lobben, wat het de naam 'vogelpoot' geeft. De bladeren zijn kaal.

Bloeiperiode

De hoofdbloei van *Viola pedata* valt in het vroege voorjaar tot het midden van de lente, van maart tot mei. Een herbloei in de herfst is mogelijk, vooral als de zomer koel is geweest. De bloemen geuren niet.

Standplaats

Dit viooltje is gevoelig voor natte voeten en vereist daarom een zeer goed doorlatende, zanderige, kiezelachtige en bij voorkeur zure bodem. Ze geeft de voorkeur aan een standplaats in de volle zon of lichte schaduw. Ze komt voor op droge, rotsachtige hellingen en open bosgebieden.

Herkomst

De plant is inheems in Oostelijk Noord-Amerika, met een verspreidingsgebied van de Grote Meren-regio in het noorden, zuidwaarts tot in Georgia en Texas. Het is een inheemse prairie- en bosrandplant.

Soort gewas

Het is een stengelloze (*acaulescent*) kruidachtige vaste plant (*perennial*). In tegenstelling tot veel andere viooltjes in de sectie *Viola*, verspreidt deze soort zich niet via kruipende uitlopers (*stolonen*) maar groeit ze in compacte pollen uit een korte, dikke wortelstok.

Vermeerderingswijze

De meest voorkomende vermeerderingswijze is door zaad. De zaden hebben een koude periode (*stratificatie*) nodig om de kieming te stimuleren. Vermeerdering door deling van de korte wortelstok is ook mogelijk in de herfst of na de bloei.

Klimaatzone

Viola pedata is een zeer winterharde soort, met een geschikte USDA hardheidszone van 4 tot 8. Dit maakt de plant goed bestand tegen strenge winters.

Insecten

De bloemen worden bestoven door insecten, zoals bijen, hommels en vlinders. *V. pedata* is een belangrijke waardplant voor de rupsen van verschillende soorten fritillary-vlinders (*Boloria* en *Speyeria*-soorten), waaronder de zeldzame *Regal Fritillary*. De zaden hebben een oliehoudend aanhangsel (*elaiosoom*) dat mieren aantrekt voor verspreiding (*myrmecochorie*).

Bronvermelding

<https://plants.ces.ncsu.edu/plants/viola-pedata/>

<https://www.missouribotanicalgarden.org/PlantFinder/PlantFinderDetails.aspx?taxonid=287521&isprofile=1&basic=viola%20pedata>

<https://friendsofeloisebutler.org/pages/plants/birdsfootviolet.html>

https://www.fs.usda.gov/wildflowers/plant-of-the-week/viola_pedata.shtml

<https://plantfinder.nativeplanttrust.org/plant/Viola-pedata>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Viola</i> (violet); <i>pedata</i> (voetvormig, verwijzend naar het blad)
Taxonomie	<i>Rijk: Plantae, Familie: Violaceae, Geslacht: Viola, Soort: V. pedata</i>
Synoniemen	Geen geaccepteerde botanische synoniemen, soms historisch <i>V. pedata</i> var. <i>bicolor</i>
Variëteiten en cultivars	<i>V. pedata</i> var. <i>pedata</i> (uniforme bloemkleur), <i>V. pedata</i> var. <i>bicolor</i> (tweekleurige bloemkleur); geen benoemde cultivars
Familie	Violaceae (Violetjesfamilie)
Hoogte	7 tot 15 centimeter (0,25- 0,5 voet)
Bloemkleur	Lila-blauw tot dieppaars; vaak tweekleurig met oranje meeldraden
Bladkleur	Middengroen, diep gelobd (vogelpoot-vormig)
Bloeiperiode	Maart- Mei (mogelijk herbloei in de herfst)
Standplaats	Volle zon tot lichte schaduw; zeer goed doorlatende, zanderige, zure grond
Herkomst	Oostelijk Noord-Amerika
Soort gewas	Stengelloze, kruidachtige vaste plant (<i>perennial</i>); geen uitlopers (<i>stolonen</i>)
Vermeerderingswijze	Zaad (stratificatie nodig), deling
Klimaatzone	Winterhard (USDA Zone 4-8)
Insecten	Bestuiving door insecten; waardplant voor fritillary-vlinders; zaadverspreiding door mieren